

חוק-יסוד: נשיא המדינה, התשכ"ד-1964¹

1. מעמד

בראש המדינה עומד נשיא.

2. מקום המושב

מקום-מושב של נשיא המדינה הוא ירושלים.

3. בחירה ותקופת כהונה

[תיקונים: התשכ"ט (מס' 2), התשנ"ט]

(א) נשיא המדינה נבחר על ידי הכנסת לשבע שנים. תקופת-כהונתו תיחשב לפי הלוח העברי.

(ב) נשיא המדינה יכהן תקופת כהונה אחת בלבד.

4. כשירות

(תיקון התשנ"ט)

כל אזרח ישראלי שהוא תושב ישראל כשיר להיות מועמד לכהונת נשיא המדינה.

5. מועד הבחירה

בחירת נשיא המדינה תיערך לא מוקדם מתשעים יום ולא יאוחר משלושים יום לפני תום תקופת-כהונתו של הנשיא המכהן; נתפנה מקומו של נשיא המדינה לפני תום תקופת-כהונתו, תיערך הבחירה תוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שנתפנה מקומו; יושב-ראש הכנסת, בהתייעצות עם הסגנים, יקבע את יום הבחירה ויודיע עליו בכתב לכל חברי הכנסת לפחות עשרים יום מראש; חל מועד הבחירה שלא בזמן אחד הכנסים של הכנסת, יכנס יושב-ראש הכנסת את הכנסת לשם בחירת נשיא המדינה.

6. הצעת מועמדים

(א) נקבע יום הבחירה, רשאים עשרה, לפחות, מחברי הכנסת להציע מועמד; ההצעה תהיה בכתב ותימסר ליושב-ראש הכנסת, בצירוף הסכמת המועמד בכתב או במברק, לא יאוחר מעשרה ימים לפני יום הבחירה. לא ישתף עצמו חבר הכנסת ביותר מהצעת מועמד אחד.

(ב) יושב-ראש הכנסת יודיע לכל חברי הכנסת בכתב, לא יאוחר משבעה ימים לפני יום הבחירה, על כל מועמד שהוצע ועל שמות חברי הכנסת שהציעוהו, ויכריז על המועמדים בפתיחת ישיבת הבחירה.

7. הצבעה

בחירת נשיא המדינה תהיה בהצבעה חשאית בישיבת הכנסת שנועדה לענין זה בלבד.

8. בחירה ברוב קולות

(תיקון התשס"ג)

(א) היו שני מועמדים או יותר, המועמד שקיבל קולותיהם של רוב חברי הכנסת - הוא הנבחר; לא קיבל מועמד רוב כזה, מצביעים שנית; לא היה רוב כאמור גם בהצבעה השניה, חוזרים ומצביעים; בהצבעה השלישית ובכל הצבעה נוספת לא יועמד לבחירה המועמד שקיבל בבחירה הקודמת את מספר הקולות הקטן ביותר; המועמד שקיבל בהצבעה השלישית או באחת ההצבעות הנוספות רוב הקולות של חברי הכנסת המשתתפים בהצבעה ומצביעים בעד אחד המועמדים - הוא הנבחר. קיבלו שני מועמדים מספר-קולות שווה, חוזרים על ההצבעה.

(ב) היה מועמד אחד בלבד, תהיה ההצבעה בעדו או נגדו והוא יהיה הנבחר אם מספר הקולות שניתנו בעדו עלה על מספר הקולות שניתנו נגדו; היה מספר הקולות שניתנו בעדו שווה למספר הקולות שניתנו נגדו, מצביעים שנית.

(ג) לא נבחר נשיא לפי סעיף קטן (ב), תיערך בחירה חוזרת בתוך שלושים ימים מיום ההצבעה לפי הוראות סעיפים 5 עד 7 וסעיף זה, ואולם הצעת המועמד לפי סעיף 6(א) תוגש לא יאוחר משבעה ימים לפני יום הבחירה.

9. הצהרת אמונים

הנשיא הנבחר יצהיר ויחתום בפני הכנסת הצהרת-אמונים זו:

"אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה ולמלא באמונה את תפקידי כנשיא המדינה".

10. מתן ההצהרה ותחילת הכהונה

(תיקון התשנ"ט)

(א) הנשיא הנבחר יצהיר אמונים, בתום תקופת כהונתו של הנשיא הקודם או סמוך ככל האפשר לפני כן, ויתחיל לכהן בתום תקופת כהונתו של הנשיא הקודם.

(ב) נתפנה מקומו של נשיא המדינה לפני תום תקופת כהונתו, יצהיר הנשיא הנבחר אמונים סמוך, ככל האפשר, לאחר בחירתו, ויתחיל לכהן מעת שהצהיר.

11. תפקידים וסמכויות

(תיקונים):

התשנ"ו, התשס"ב)

(א) נשיא המדינה -

- (1) יחתום על כל חוק חוץ מחוקים הנוגעים לסמכויותיו;
 - (2) ימלא את התפקידים שיוחדו לו בחוק-יסוד: הממשלה;
 - (3) יקבל מן הממשלה דין-וחשבון על ישיבותיה;
 - (4) יאמין את הנציגים הדיפלומטיים של המדינה, יקבל האמנתם של נציגים דיפלומטיים שמדינות-חוץ שיגרו לישראל, יסמך את הנציגים הקונסולריים של המדינה ויקיים מינויים של נציגים קונסולריים שמדינות-חוץ שיגרו לישראל;
 - (5) יחתום על אמנות עם מדינות-חוץ שאושרו על ידי הכנסת;
 - (6) ימלא כל תפקיד שיוחד לו בחוק בקשר למינוי שופטים ונושאי-משרות אחרים ולהעברתם מכהונתם.
- (ב) לנשיא המדינה נתונה הסמכות לחון עבריינים ולהקל בעונשים על ידי הפחתתם או המרתם.
- (ג) נשיא המדינה ימלא כל תפקיד אחר ונתונה לו כל סמכות אחרת שיוחדו לו בחוק.

12. חתימת קיום

(תיקונים: התשנ"ו, התשס"ב)

חתימתו של נשיא המדינה על מסמך רשמי טעונה חתימת-קיום של ראש הממשלה או של שר אחר שהחליטה עליו הממשלה, זולת מסמך הקשור בכינון הכנסת או בפיזור הכנסת.

13. חסינות במילוי התפקיד

- (א) לא יתן נשיא המדינה את הדין לפני כל בית-משפט או בית-דין בשל דבר הקשור בתפקידיו או בסמכויותיו, ויהיה חסין בפני כל פעולה משפטית בשל דבר כזה.
- (ב) נשיא המדינה אינו חייב להגיד בעדות דבר שנודע לו במילוי תפקידו כנשיא המדינה.
- (ג) חסינותו של נשיא המדינה לפי סעיף זה תעמוד לו גם לאחר שחדל מהיות נשיא המדינה.

14. חסינות בפני דיון פלילי

נשיא המדינה לא יובא לדין פלילי; התקופה שבה נמנעת, מכוח סעיף זה, הבאתו של נשיא המדינה לדין בשל עבירה, לא תבוא במנין תקופת ההתיישנות של אותה עבירה.

15. עדות

נדרש נשיא המדינה למסור עדות, תיגבה העדות במקום ובמועד שייקבעו על דעת נשיא המדינה.

16. משכורת ותשלומים אחרים

(תיקון התשכ"ט)

משכורתו של נשיא המדינה ותשלומים אחרים שישולמו לו בתקופת-כהונתו, ייקבעו על ידי החלטת הכנסת, והיא רשאית להסמיך לכך את ועדת הכספים; החלטות לפי סעיף זה יפורסמו ברשומות.

17. יחוד הכהונה

(א) לא יכהן נשיא המדינה במשרה ולא ימלא תפקיד, זולת משרתו ותפקידו כנשיא המדינה, אלא על דעת ועדת הכנסת.
(ב) נשיא המדינה פטור מכל שירות-חובה.

18. יציאה לחו"ל

לא יצא נשיא את גבולות המדינה אלא על דעת הממשלה.

19. התפטרות

נשיא המדינה רשאי להתפטר מכהונתו על ידי הגשת כתב-התפטרות ליושב-ראש הכנסת; כתב ההתפטרות אינו טעון חתימת-קיום; מקומו של נשיא המדינה יתפנה כעבור ארבעים ושמונה שעות לאחר שכתב ההתפטרות הגיע לידי יושב-ראש הכנסת.

20. העברת הנשיא מכהונתו

(א) הכנסת רשאית, בהחלטה, להעביר את נשיא המדינה מכהונתו, אם קבעה כי אין הוא ראוי לכהונתו מחמת התנהגות שאינה הולמת את מעמדו כנשיא המדינה.

(ב) הכנסת לא תעביר את נשיא המדינה מכהונתו, אלא עקב קובלנה שהובאה לפני ועדת הכנסת על ידי עשרים, לפחות, מחברי הכנסת ולפי הצעת ועדת הכנסת שנתקבלה ברוב של שלושה רבעים מחברי הוועדה; החלטת הכנסת על העברת הנשיא מכהונתו טעונה אף היא רוב של שלושה רבעים מחבריה.

(ג) ועדת הכנסת לא תציע להעביר את נשיא המדינה מכהונתו, אלא לאחר שניתנה לו הזדמנות לסתור את הקובלנה לפי נוהל שקבעה הועדה באישור הכנסת; והכנסת לא תחליט להעביר את נשיא המדינה מכהונתו אלא לאחר שניתנה לו הזדמנות להשמיע את דברו לפי נוהל שקבעה ועדת הכנסת באישור הכנסת.

(ד) נשיא המדינה רשאי להיות מיוצג בפני ועדת הכנסת ובפני הכנסת על ידי בא-כוחו, ובלבד שחבר הכנסת לא ישמש בא-כוח הנשיא; ועדת הכנסת והכנסת רשאיות להזמין את נשיא המדינה להיות נוכח בעת הדיונים לפי סעיף זה.

(ה) דיוני הכנסת לפי סעיף זה ייערכו בישיבה שנועדה לענין זה בלבד או בישיבות סמוכות זו לזו שנועדו כאמור; הדיון יתחיל לא יאוחר מעשרים יום אחרי החלטת ועדת הכנסת; על מועד תחילתו יודיע יושב-ראש הכנסת לכל חברי הכנסת בכתב לפחות עשרה ימים מראש; חל תחילת הדיון שלא בזמן אחד הכנסים של הכנסת, יכנס יושב-ראש הכנסת את הכנסת לשם קיום הדיון.

21. התפנות המשרה מטעמי בריאות

(א) הכנסת רשאית, בהחלטה שנתקבלה ברוב חבריה, לקבוע כי מטעמי בריאות נבצר מנשיא המדינה, דרך קבע, למלא תפקידו.

(ב) הכנסת לא תקבל החלטה כאמור אלא לפי הצעת ועדת הכנסת שנתקבלה ברוב של שני שלישים מחבריה על יסוד חוות-דעת רפואית שניתנה על פי כללים שקבעה הועדה.

(ג) החליטה הכנסת כאמור, יתפנה מקומו של נשיא המדינה מיום ההחלטה.

22. הפסקה זמנית

(תיקון התשס"ג)

(א) נשיא המדינה יפסיק זמנית למלא תפקידו ולהשתמש בסמכויותיו -

(1) אם יצא את גבולות המדינה - משיצא עד ששב;

(2) אם הודיע לוועדת הכנסת כי נבצר ממנו, דרך ארעי, למלא תפקידו, וועדת הכנסת אישרה הודעתו ברוב קולות - מאישור ההודעה עד תום התקופה שקבעה הועדה בהחלטתה או עד שהודיע נשיא המדינה לוועדת הכנסת שלא נבצר עוד ממנו למלא תפקידו, הכל לפי המוקדם יותר;

(3) אם החליטה ועדת הכנסת ברוב של שני שלישים מחבריה על יסוד חוות-דעת רפואית שניתנה על פי כללים שקבעה הועדה, כי מטעמי בריאות נבצר מנשיא המדינה, דרך ארעי, למלא תפקידו - מקבלת ההחלטה עד תום התקופה שקבעה הועדה בהחלטתה או עד שהחליטה כי לא נבצר עוד מן הנשיא למלא תפקידו.

(ב) ועדת הכנסת לא תקבע, לפי סעיף-קטן (א)2 או (3), תקופה העולה על שלושה חדשים; היא רשאית להאריכה, ברציפות, ללא יותר משלושה חדשים נוספים; הארכת התקופה למעלה מזה טעונה החלטת הכנסת שנתקבלה ברוב חברי הכנסת על פי הצעת ועדת הכנסת.

23. נשיא בפועל וממלא מקום הנשיא

(א) נתפנה מקומו של נשיא המדינה וכל עוד נשיא המדינה החדש לא התחיל לכהן, יכהן יושב-ראש הכנסת כנשיא המדינה בפועל.

(ב) בתקופה שנשיא המדינה הפסיק זמנית למלא תפקידו ולהשתמש בסמכויותיו יכהן יושב-ראש הכנסת כממלא-מקום נשיא המדינה.

(ג) בכהונתו כנשיא המדינה בפועל או כממלא-מקום נשיא המדינה ימלא יושב-ראש הכנסת את התפקידים המוטלים על נשיא המדינה בחוק וישתמש בסמכויות הנתונות לנשיא המדינה לפי החוק.

24. הודעות ברשומות

(א) על אלה יפרסם יושב-ראש הכנסת הודעה ברשומות -

(1) על תחילת כהונתו של נשיא המדינה;

(2) על התפנות מקומו של נשיא המדינה;

(3) על תחילתה של כהונת יושב-ראש הכנסת כממלא-מקום של נשיא המדינה, וסיום כהונה זו, לפי סעיף 22(א)2 או (3).

(ב) על יציאת נשיא המדינה את גבולות המדינה ועל שובו יפרסם ראש הממשלה הודעה ברשומות.

25. יציבות החוק

על אף האמור בכל דין אחר אין בכוחן של תקנות-שעת-חירום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים.

26. ביטול

(א) בטלים -

(1) סעיפים 2(ג), 6 ו-7 לחוק המעבר, התש"ט-1949;

(2) חוק כהונת נשיא המדינה, התשי"ב-1951.

(ב) החוק לקביעת משכורתם של נשיא המדינה, חברי הממשלה והרבנים הראשיים לישראל, התשי"א-1950, לא יחול עוד על משכורתו של נשיא המדינה או על התשלומים המגיעים לו ולשאיוריו.

27. הוראת מעבר

נשיא המדינה שנבחר על ידי הכנסת ביום כ"ז באייר התשכ"ג (21 במאי 1963),
רואים אותו כאילו נבחר לפי חוק זה וכמכהן לפיו.

.....

ראש הממשלה

1. ס"ח 428, התשכ"ד (25.6.1964), עמ' 118 (XII).
תיקונים: ס"ח 555, התשכ"ט (4.4.1969), עמ' 38;
ס"ח 571, התשכ"ט (25.7.1969), עמ' 226 [התשכ"ט (מס' 2)];
ס"ח 1582, התשנ"ו (21.3.1996), עמ' 234 (ת"ט בס"ח 1600, התשנ"ו, עמ'
387);
ס"ח 1696, התשנ"ט (30.12.1998), עמ' 36;
ס"ח 1809, התשס"ב (30.10.2001), עמ' 2;
ס"ח 1898, התשס"ג (5.8.2003), עמ' 424 (שני תיקונים).